

MINCA LORENCI

Sama sebi dajem popravne izpite

Sinoči, ob celjski premieri Pesmi živih mrtvecev, je prejela Večerovo nagrado za igralske dosežke v pretekli gledališki sezoni

Petra Vidali

Najprej sem pomislila, da je bila moja vaša najljubša vloga v pretekli sezoni zagotovo Shakespearjeva, se pravi Julijina "dojka". Ampak potem sem takoj pomislila tudi na vašo Maude v Meglici Stephena Sachsa. Težko bi se odločila skratka. Pa vi?

"Tudi jaz. Pritisk igranja vloge, kot je Shakespearjeva dojlja, je zagotovo večji. Zame je bila to edina vloga v Romeu in Juliji, ki sem si jo v resnici želela (tudi, če bi bila dovolj mlada za Julijo, bi takoj izbrala njo). Zelo hitro sva se našli in potem sem se z njo samo še zabavala. Res zabavala. Dojilja je znotraj drame planet zase, od vseh likov na neki način najmanj obremenjena z makrodogajanjem okoli sebe. Njen fokus je samo Julija. In zaradi tega si lahko ogromno privoščiti. In te njene svobode sem se nalezla tudi jaz. Z Maude dlje časa nisem našla skupnega jezika. Deloma tudi zato, ker je tako eksplicitno postavljena v ameriško marginalno okolje, ki ga, na čelu z včasih genialnimi liki, zelo rada gledam na filmu, v teatru pa v njem nisem najbolj doma. Sama sreča, da sva bila v istem ringu z Završanom, in se je lahko ona počasi, a vztrajno kristalizirala tudi z njegovo pomočjo. Sta pa obe izredno polnokrvni ženski, in kar je bistveno, obe sta aktivni. Pasivne ženske, v dramih in v resnici tudi v življenju, me dolgočasijo. Ženska v dramih je še vedno prevečkrat objekt, okrasek. In če ni samo to, se ji prehitro pripisujejo lastnosti, ki so moškemu za čuda v diko in ponos, medtem ko se mora ženska za njih opravičevati in po možnosti tudi odkupiti."

**Je mogoče narediti odlično vlogo tudi v ne najbolj-
ši predstavi ali pa je potrebno optimalno ravnovesje
vseh "faktorjev"?**

"Sem 'pokvarjena' gledalka, ki gledam vse predstave skozi igralce. Ne znam drugače, zato bi tudi bila najslabši možni kritik. Bi rekla, da je možno. Neskončno težje, a možno. Iskreno, včasih se mi je zdela pohvala, ki je znotraj kakšne predstave letela samo name, edina relevantna. To se je spremenilo. Se mi še vedno zdi fino, priznam. A dosti fineje je biti del dobre predstave. Ko je optimalno, kar je žal prereditko – dostikrat se kak faktor izmuzne –, je občutek skoraj kičast, tako lepo je."

Arzenal in osebni tim

Nekatere vaše vloge so seveda posebej izstopajoče, vsaj nekaj po-

hvalnih besed pa si prislužite v kritikah vseh predstav, v katerih igrate. Kako vam je uspelo obdržati stabilno kondicijo in kako vam je uspelo rasti?

"Ne vem, zadnja leta se v meni – igralki – nekaj sprošča. Počasi, a vztrajno. Hvala bogu, da to ni šport in bi se pri mojih letih kariera že končala. Glede mnogih stvari sem nesamozavestna, glede ene pa nisem. In sicer, da ni šel noben študij ali vloga čisto 'mimo mene'. Vsako delo skušam ozavestiti in vsako dognanje, pa naj bo še tako drobceno, gre z mano v naslednji proces. To je neki arzenal, ki se polni in hodi vedno z mano vštric. Sama si dajem popravne izpite. Na glas si rečem, česa si naslednjič ne smem več dovoliti. Sebi in nekaj mojim gledališkim prijateljem, brez katerih tega poklica ne bi zdržala. Če ne bi imela 'svojih ljudi' znotraj vseh teh kolobocij, ki se mi kdaj pa kdaj zavozlajo v glavi, ne vem, kaj bi bilo, ne znam si predstavljati. Neskončno sem hvaležna tem ramam, na katere se naslanjam, ko se v sebi ne najdem več. Oni so moj osebni tim, ki skrbi, da se v moji glavi stvari postavijo na svoje mesto. Če je to mogoče."

Rekla bi, da potrebuje igralec za rast dovolj močne izzive. Vam jih celjsko gledališče nudi?

"Težko rečem, ker je to pač moja pot in je edina, ki jo zares poznam. Takšnih kajpačejev sem se kar malo odvadila, se mi zdi, da preradi preidejo v jamrarijo. Seveda imam apetite, bi se zelo zlagala, če bi trdila nasprotno. Ne poznam igralca, ki jih nima. In se mi je tudi kdaj zdelo, da je šla kakšna vloga, ki sem si jo res želela, mimo mene. Take stvari se pač zgodijo in tako je. Še zmeraj pa to ne sme imeti nobene zveze z nadaljnjim delom. Igrala sem pa vedno ogromno, ne spomnim se, da bi kdaj imela v Celju manj kot tri projekte v sezoni."

Pridi kdaj pa poglej

Lanska dobitnica Večerove nagrade Liza Marija Grašič je v intervjuju rekla, da se "igralca v Celju lahko hitro počuti odrinjenega". Drži?

"Drži. Pa mislim, da ne le celjsko, tudi vsa gledališča, ki niso Drama Ljubljana in Mestno gledališče ljubljansko, so odrinjena. Celo Mladinsko, pa je v Ljubljani. Je pa res, da je do tja iz centra nekaj sto metrov ... To vprašanje me vsakič zamori in se v resnici prevečkrat ubadam z njim. Ampak si ne morem pomagati. Zelo so škodljive vnaprejšnje sodbe. In teh je ogromno. Zgodilo se mi je že, da me je nekdo, ki še svoj živ dan ni prestopil praga SLO Celja, vprašal, ali je 'tam res tako grozno'. Ja, ne vem, no, pridi kdaj pa poglej, kaj naj ti rečem. Ob takih predsodkarskih in zato neumnih vprašanjih me popade resna jeza. Pa ne zato, ker bi si zatiskala oči pred pomanjkljivostmi svojega gledališča. Verjemite, dosti bolj me zadevajo kot tistega, ki sprašuje. Ampak ker je to v Sloveniji res smešno. Vse je pred nami, vse. Genialni igralci, genialni režiserji in samo 350 kilometrov med skrajnima točkama. Mi pa se slastimo, če gre kateremu teatru slabše kot nam. Ne razumem. Pa da ne bo pomote, seveda se zavedam krvi pod kožo in raznih apetitov. To je normalno in človeško. Ne govorim o kakšni iluzorni vsiseimamoradi, vsi za enega eden za vse itd. umetni tvorbi. Samo o bazičnem spoštovanju. In malo večji razgledanosti znotraj res majhnega prostora."

Brez agende, kaj bi moralo biti. Ali dobiti

Ena od reči, ki me pri vas fascinira, je ravno popolna nezagrenjenost. "Pa, jebemomast, če ni najlepše na svetu (poleg še česa seveda) gledat dobro predstavo? A ni dobro videt dobrega igralca? A gre to meni na škodo? A sem zato kaj manj, več, bolj?" ste napisali v dnevniku za našo sobotno prilogo ob lanskem Borštniku. (Pa potem seveda dobili grand prix za Učene ženske.)

"Žalostno je, da sem v svoji karieri le enkrat doživela gledališko složnost v najlepšem pomenu besede. Ko je umrl Gašper. Tako da ja, strinjam se z vami. Če se kjerkoli v našem gleda-

liškem prostoru zgodi dober teater, se dvigne nivo nam vsem. Od tega ni treba biti frustriran in zato naperjen proti. To pomeni samo, da imamo priložnost stopiti v boj. Da se razume, v kreativni boj. A naši košarkarji pljuvajo po nasprotnemu timu? A se hranijo s tem? A uživajo, če so na igrišču z nedoraslim moštvom? A bi mi uživali, če bi gledali finale z rezultatom 43:89, četudi bi bila slednja številka naša? Ne bi! Ko se zgodi lepa gledališka zgodba, se zgodi vsem nam. Vrtičkanje pri nas je postalo zelo zadušljivo, čudim se, da je še sploh kaj kreative. Pri tem, da imamo v naših vrstah toliko res krasnih gledaliških ustvarjalcev. Država do kulture ni prijazna, to je res. Pa je nam v institucijah še lepo v primerjavi s svobodnjaki, česar bi se mi s plačami morali večkrat spomniti! Pa kljub temu mislim, da smo sebi največji sovražnik. V začetku z Borštnikovimi nagradami. Vsakič je po podelitvi toliko hrupa, toliko tako imenovanih krivic, toliko teorij zarote. Zato sem bila vesela nagrade za Učene ženske. Ker vse, kar smo mi naredili, je, da smo vzeli v roke tekste, sedli za mizo in začeli delati. Brez misli na ves ta balast, brez agende, brez šušmarjenj, brez načrtov, kaj bi to moralo biti. Ali dobiti. Samo zgodbo smo želeli povedati po svojih najboljših močeh."

Vi to "tlačenje zavisti" tudi redno prakticirate: ste ena redkih igralk, ki jih zelo pogosto srečam na premierah v drugih gledališčih. Zakaj je to tako redko?

"Tudi meni ni jasno. Težko odgovorim za druge. Sama premier sicer ne maram preveč, raje gledam predstavo kasneje. Predobro vem, kolikokrat se šele kasneje, na ponovitvah, vsi faktorji sestavijo in kak volumen dobi predstava. Ko se ves hrup in predpremiersko stanje duha, ki je kdaj na meji vzdržljivega, poleže in lahko lik in vse okoli zadiha s polnimi pljuči. Na premiero grem zaradi kolegov. Zdajle se skušam spomniti, če sem sploh kdaj bila na premieri, ki ne bi bila povezana z vsaj enim od prej omenjenih mojih ljudi. Se ne morem. Sem tudi dokaj nespretna v teh neobveznih kramljanjih. Ali prelena. Zame je najlepše iti na kakšno x ponovitev, sama sedeti v dvorani in potem v miru iti na pirček z ekipo."

Zdaj pa dovolj o okoliščinah in greva k igri sami: kakšne vloge vas

najbolj vznemirjajo in kakšne najbolj zadovoljijo? Bolj klasika ali bolj sodobnost? Bolj zacementiran tekst ali snovalna predstava?

"Najbolj me zanima različnost gledališkega izraza. In največji izziv je, če sem postavljena pred kaj, kar mi je v izrazu nelastno in tuje. Pred kaj, kar me vrže iz osi. To te doleti kdaj, ko najmanj pričakuješ. Seveda je glavna, ali bolje vodilna, vloga izziv sam po sebi. A na njo si nekako pripravljen takoj, ko se vidiš napisano na tabli z zasedbami. In ves ta čas, ko si na odru, imaš že zaradi same količine vloge možnosti popravca. Znotraj predstave. Potem pa se izza ovinka prikrade kakšna vloga, pred katero nemočno obsediš in enostavno nimaš pojma. In se mučiš in švicaš in upaš, da se bo nekako sestavilo in da ti vsaj ne bo nerodno. Da se vrnem k izrazu. To bi si želela, čim več različnosti. Snovalnosti, to je lep izraz."

Lokalpatriotizem je strah pred ne dovolj

Na nedavnem Festivalu slovenskega filma smo vas lahko videli v dveh filmih, "na veliko" v Slovenija, Avstralija in jutri ves svet, epizodno pa še v Ivanu. Za prvega skoraj moramo reči, da je zelo mariborski, da na neki način lovi in sugerira ne samo aktualno stanje, ampak tudi mentaliteto mesta. Kakšno mesto je Maribor?

"Nikoli nisem bila lokalpatriot. Mislim, da bi Maribor zadela kap, ko bi ugotovil, da se z njim Ljubljana ne ukvarja pol toliko, kot si on domišlja, da se. Se pa res večkrat izkaže, da je v malhi dovolj cekinov za Ljubljano, za druge pa ostane bore malo. Da bi to mesto razumel, moraš pač v njem živeti. Dosti ljudi, ki se vrnejo samo na obisk, sprememb ne more videti. In sodijo po spominu in ne po realnem stanju. Kar me vsakič zbode. Ker spremembe so – GT22, ekipa Salona in Vetrinca, ekipa Festivala Performa, ekipa Nagiba, Drugaganje, Minoriti ... To so za Maribor velike stvari. Za neživeče tukaj verjetno ne. Ko smo mesec dni snemali Avstralijo ... v Mariboru, se ljubljanska ekipa ni mogla načuditi velikodušnosti tega mesta. Žal mi je, da gre vodstvo tega mesta tolikokrat tako brezglavo skozi zid. Stvari se prevečkrat zastavijo premegalomansko in so seveda neizvedljive. Tako da je

mesto posejano z nekimi polizdelki, namesto da bi se lotili jedra Maribora. Dobesedno – naj že porihtajo center! – in v prenesenem smislu. Z večjo skrbnostjo in pazljivostjo bi se moralo ravnati z že obstoječim Mariborom in se ne bati, da nismo dovolj. Ker pretiran lokalpatriotizem je v resnici strah pred ne dovolj. Ga pa imam rada."

*"Pasivne ženske,
v drami in v resnici
tudi v življenju,
me dolgočasijo"*

*"Žalostno je, da sem v svoji
karieri le enkrat doživela
gledališko složnost
v najlepšem pomenu besede.
Ko je umrl Gašper"*

V vlogi Dojilje v *Romeu in Juliji*
Foto: Uroš HOČEVAR

